ՀԱՅԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՒՆԴՈՒՀԱՆՈՍ

ՀԱՅԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՒՆԴՈՒՀԱՆՈՍ

ՀԱՅԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՒՆԴՈՒՀԱՆՈՍ

ՀԱՅԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՒՆԴՈՒՀԱՆՈՍ

ՀԱՅԿ

##

րենք առաջի աշխարհի խնամութեան պայմաններուն վայելումը կ'ունենան։

Գ. Նմանապէս կը յորդորեմք նշանադրութենէ պսակադրութեան միջոցը տարապայման չերկարել, որ թէ՛ նշանելոց համար ծանր է և տաղտկալի, և թէ երկու կողմերուն մէջ տարապարտ զրոյցներու և միջադէպներու առիթ, և թէ՛ ի զուր և ընդունայն ծախքերու դուռ։ Թէպէտ քանի մի ամիսէ պսակելը գովելի է, այլ առաւելն վեցամսեայ միջոցը բաւական սեպուելու է։ Ծխատէրներ պարտաւոր են այդ մասին հսկել և տարապարտ յապաղմանց առաջն առնուլ և ի հարկին Պատրիարքարանի տեղեկութիւն տալ, որպէսզի անտեղութեանց առիթ չտրուի։

Դ. Նշանադրութեան ինչպէս նաեւ հրամանի առթիւ Պատրիարքարանի և ծխատէրներու վճարուելիք իրաւունքներու համար Պատրիարքարանը յատուկ ցուցակ մը կազմած է և ըստ այնմ պէտք է հատուցանել։ Այս մասին հարկ կը սեպենք ազդարարել թէ Պատրիարքարանը կը դժուարանայ յոյժ՝ այդ իրաւունքներուն վրայ զիջողութիւններ ընել, ցորչափ կը տեսնէ որ միայն Պատրիարքարանի իրաւունքներուն վրայ խեթծանքներ կը յերիւրուին, իսկ շատ մը աւելորդ և չայլ և նոյնիսկ անտեղի ծախքեր անխորհրդաբար կը կատարուին։ Կը յիշեցնենք նաեւ թէ այսուհետև կամաւոր չէ երկու կողմերուն իրենց ուզած աստիճանով կամ թէ հարկաւ իրարու հաւասար աստիճանով վճարել, այլ իւրաքանչիւր կողման կարողութեան աստիճաններուն համեմատութեամբ պիտի առնուին նաեւ Նշանի և Հրամանի բոլոր տուրքերը։ Ասոնց ամենուն ցուցակը ի տես դրուած է Պատրիարքարանի Դիւանատան մէջ։

Ե. Ցատկապէս կը յանձնարարեմք ծխատէր քահանայից որ յիշեցնեն, և սիրայորդոր կ'ազդարարեմք փեսայացուաց և հարսնացուաց որ յիշեն թէ ամուսնութիւնը զոր պիտի կատարեն արտաքին հաճոյական կամ շահադիտական գործողութիւն մը չէ, այլ կենաց ասպարէզին մէջ բարոյական ճգանց և պայքարի գործ մի է, որ իրենցմէ կը պահանջէ նոյնչափ մտաց կորով որչափ սրտի զօրով, և որուն ապագայ յաջողութեան համար պէտք ունին Աստուածային շնորհաց և Նախախնամութեան պարգեւաց։ Այդ նպատակով է հաստատուած խորհուրդը, այդ նպատակին կը ծառայեն պաշտամունք և արարողութիւնք, իրենք ալ այդ հոգւով և զգացմամբ պէտք է պատրաստուին, և պսակադրութեան նախընթաց եօթնեակին մէջ Ապաշխարութեան և Հաղորդութեան Խորհուրդներով զօրանան, և որչափ ժամանակնին և գործերնին կը ներէ, բարեպաշտական և բարեգործական պարագաներնին լրացնեն, աղօթք ընեն և ողորմութիւն տան, և մանաւանդ իրենց ուրախութեան առթիւ կարօտեալները և խեղճերը ուրախացնելու պարագը՝ ճանչնան իբր նուիրական պայման իբր ամբողջացուցիչ մաս մը իրենց կատարելիք մեծ գործողութեան։

Զ. Պսակի օրհնութեան համար սովորական օրն և ժամն է այն եօթնեակներուն երկուշաբթի առտուն և ցերեկը, որոց կիրակիին առջեւ օրացոյցը [illegible] բառը կը նշանակէ, այսինքն է պահոց և տէրունեաց չհանդիպող երկուշաբթիներ։ Նոյն եօթնեակներուն երեքշաբթին և հինգշաբթին և շաբաթ օրն ալ ներեալ է պսակ օրհնել, բայց լաւ է յառաջագոյն Պատրիարքարանի տեղեկութիւն տալ և պատճառը իմացնել։ Ասոնցմէ դուրս արգիլեալ օրեր պսակ օրհնել ներեալ չէ երբեք։

Է. Պսակի օրհնութեան տեղն է ըստ կանոնաց և պիտի ըլլայ այսուհետեւ Եկեղեցին միայն, սովորաբար փեսային թաղին եկեղեցին, և երբեմն հարսնացուին թաղին եկեղեցին կամ թէ ուրիշ եկեղեցի մը, եթէ այդպէս աւելի յարմար կամ աւելի դիւրին երեւի։ Եկեղեցւոյ մէջ պիտի կատարուի միայն Պսակի օրհնութեան կարգը։ Նշանի օրհնութիւնը Պատրիարքարանի մէջ կը կատարուի ժամանակին՝ աւելի կամ նուազ հանդիսութեամբ և նշանին վրայ օրհնութիւնը կրկնելու պէտք չկայ։ Իսկ հալաւի օրհնութիւնը բարեպաշտական մաս մըն է, և իւրաքանչիւր կողման ծխատէրը պարզօրէն կը կատարէ զայն իւրաքանչիւրին տան մէջ կանուխ և կամ առջի օրէ, խնդապէս փեսայացուին և հարսնացուին հարսանեկան զգեստը օրհնելով՝ հագնելէն առաջ, և ոչ թէ լոկ գլխանոց մը կամ կեղծ ծաղկի կտոր մը, որ բարեպաշտական նշանակութենէ աւելի ծաղրելի հանգամանք մը կը զգենու։ Հալաւի օրհնութիւնը եկեղեցւոյ մէջ կատարուելիք արարողութիւն չէ։

Ը. Փեսայացուին տունէն քանի մը անձեր իբր պատուիրակ հարսնացուին տունը կ'երթան և հարսնացուին տունէն գալիքներուն հետ հարսնառի խումբը կը կազմեն և հարսը եկեղեցի կը տանին որոշեալ ժամուն, ուր պահ մը առաջ կը հասնի և փեսայն փեսաւեր խմբին հետ։ Եկեղեցւոյ ատեանը կ'սկսի արարողութիւնը «Նայեաց ի մեզ» շարականէն սկսելով։ Խառն Ժողովոյ 1875ի կանոնագիրը ձեռնտուութիւնը խրատներու վերջը կը թողու, իբր զի առաւել յարմար է որ հաւանութիւնները և խոստումները առնելէ ետքը խորհրդական ձեռնտուութիւնը կատարուի և ամուսնական կապը հաստատուի, և այդպէս ալ տեսնուած կայ հին ձեռագիրներու մէջ. մինչ Մաշտոցներու սովորական տպագրութիւնները խրատը ձեռնտուութենէ ետքը կը դնեն. բայց որովհետեւ այդ վերջին և ներիրական պարագային՝ «ոչ» պատասխանելու հնարաւորութիւնը և ազատութիւնը վերցուած չէ և օրինակն ալ տեսնուած է, ուստի նախադասելի կը գտնեմք և կը յանձնարարեմք ձեռնտուութիւնը խրատէն եւ խոստումներէն յետոյ կատարել և անմիջապէս յարել ժամամուտը։ Իսկ նարօտի մասին ի դէպ է պահել տեղական սովորութիւնը։

Թ. Թագվերացի մասը ըստ հին սովորութեան տան մէջ պիտի կատարուէր եւ տոյն ալ երեք օր ետքը. բայց քանի որ այլ եւս այդ երեքօրեայ յապաղումը չկայ և անմիջապէս զայն վերացնելու սովորութիւնը հարկաւոր դատուած է, ի դէպ է եկեղեցւոյն մէջ այս արարողութիւնն ալ աւարտել իր ամէն մասերով։ Այլ եթէ առիկայ յապաղելու փափաքող գտնուի, արգիլեալ չէ զայն առանձին կատարել տան մէջ առանց հանդիսաւորութեան։

Ժ. Թէպէտ Մաշտոցը չյիշեր, այլ հաստատուն և հնաւանդ սովորութիւնը ընդունած է Պսակի օրհնութեան ատեն կնքահօր մը ներկայութիւնը, որ Ս. Խաչը կը բռնէ փեսային և հարսին գլխուն վրայ ձեռնտուութեան արարողութենէն ետքը։ Քանի որ կնիքի խնդիր չկայ, բուն կնքահայր ալ չկայ, ուստի աւելի լաւ խաչեղբայր կը կոչուի այդ անձը շատ գաւառներու մէջ։ Իւր դերն է իբր վկայ և խնամակալ կանգնիլ նորապսակներուն հանդէպ, հետեւաբար անյարմար է և ներելի չէ մատաղ մանուկներու կամ տհաս պատանիներու կամ անփորձ երիտասարդներու յանձնել այդ դերը և անոնց ձեռքը տալ վկայութեան խաչը, և կը հրամայեմք որ Նորապսակներուն գլուխը խաչ բռնողներ միշտ և առանց բացառութեան չափահաս և փորձառու անձեր լինին։

ԺԱ. Պսակի օրհնութեան Եկեղեցւոյ մէջ կատարուիլը՝ որ պարզապէս խորհրդոյն պատւոյն և եկեղեցական արարողութեան պահանջքին հետեւանքն է, երբեք նոր ծախուց կամ ծանրութեանց առիթ պէտք չէ լինի։ Հարսին և փեսային տեղէ տեղ երթալը բնական մի պայման է, եւ եկեղեցի հանդիպիլնին նոր բեռ չաւելցներ։ Եկեղեցւոյ համար եւ եկեղեցւոյ պաշտօնէից համար մասնաւոր նուէրներ արդէն իսկ կը տրուին, և եկեղեցի գալով չպիտի աւելնան։ Եթէ եկեղեցւոյ մէջ արտասովոր լուսաւորութիւն եւ զարդարանք կատարել ուզուի, ծախք մըն է որ ընողին կամքէն կախուած է. բայց եկեղեցին յատուկ ծախք չպիտի պահանջէ եւ յատուկ հանդերձանքի պարտաւոր չէ։ Թող որ եկեղեցական արարողութեան տան մէջ կատարուիլը՝ տեսակ տեսակ ծախուց եւ ծանրութեանց պատճառ կը լինէր, որոցմէ այս կերպով ազատ պիտի մնան հարսանեաց տուներ։ Պսակի եկեղեցի գալիք լինելով պարտաւոր պիտի չըլլան երբէք հանդիսասրահներու յատուկ ծանր զգեստներ եւ զարդեր գործածել, այլ սովորական վայելուչ առարկաները բաւական պիտի սեպուին։ Ցաւարտ արարողութեան շնորհաւորական ողջոյնները կը կատարուին եկեղեցւոյ դրան մօտ, ինչպէս ուրիշ առիթներու մէջ տեղի կ'ունենայ, եւ միայն մտերիմներ եւ յատկապէս հրաւիրեալներ կրնան փեսային տունը երթալ ընտանեկան համեստ ուրախութեան մասնակցելու։

ԺԲ. Հարսանեկան ծախքերը ի հնումն սովորութիւն եղած էր առատութեամբ ընել, բայց այն ատեն կարծես թէ սովորութիւն էր առօրեայ կեանքը շատ չափաւորութեամբ անցնել, և կենաց մէջ անգամ մը չափազանցելը ներեալ կ'երեւէր։ Բայց աշխարհի կենցաղը, ապրելու սովորոյթները, մարդկային ճաշակը, հանգստեան պահանջները, հաճոյից տեսակները՝ հետզհետէ փոփոխութեան կ'ենթարկուին, և նոր ժամանակներու մէջ կարծես թէ սովորական առաւելութիւնները շատնալով, պատահական չափազանցութիւնները կը խափանուին։ Այդ տեսութեամբ կը հրաւիրեմք բոլոր մեր Սիրեցեալ Ժողովուրդը հրաժարել Պսակի առթիւ ամեն չափազանց ծախքերէ, և սիրել գեղեցիկ չափաւորութիւնը, որով ոչ միայն խնայողական նշանաւոր օգուտ պիտի ստանան, այլեւ պատահական անհամուութիւններէ և անհանգստութիւններէ զերծ պիտի մնան, որով շատ անգամ հարսանեաց մէկ օրուան ծախքով կեանքերնուն մի մասը պարտքի տակ կը բեռնաւորեն, և զանազան ձախող անակնկալներու դիմաց կը գտնուին։ Հետեւաբար ընդհանուր կերպով կը յանձնարարեմք հարսանեկան հանդէսներէն վերցնել և յապաւել ամեն տեսակ աւելորդ և չայլ ծախքեր, խրախճաններ, հացկերոյթներ, երեկոյթներ և նուագներ, և գեղեցիկ պարզութեան օրինակը տալ իւրաքանչիւրը իր աստիճանին համեմատ։ Արդէն աչքի առաջ կը տեսնենք թէ ինչպէս ամէն կրթեալ և զարգացեալ ժողովուրդներ իրենց ամուսնութիւնները սկսած են կատարել ամենայն պարզութեամբ, և միշտ իրենց կրօնական տաճարներուն մէջ, և ոչ երբեք անոնցմէ դուրս։ Եւ մենք ալ որ ամեն Ս. Խորհուրդները Եկեղեցւոյ մէջ կատարելու գեղեցիկ նախանձախնդրութիւնը ունինք, մենք մեզի պէտք չէ ներեմք Խորհուրդներէն մէկին համար բացառութիւն ընել և Եկեղեցիէ դուրս կատարել։

ԺԳ. Պսակները եկեղեցւոյ մէջ օրհնելու հրամանը բացարձակ և ընդհանուր լինելով, երբեք այս ու այն պատճառանքներ չպիտի զօրեն բացառիկ արտօնութիւն ստանալ, Պսակներուն եկեղեցւոյ մէջ կատարուիլը իրենց հրապարակային և օրինական պայմանին ալ հաստատութիւնը լինելով, միայն այն ատեն հնար է բացառիկ կերպով և անշուք եղանակով տան մէջ պսակ օրհնելու հրամանը ստանալ, երբոր պսակուելիքներ փորձանաւոր անձեր են։ Արդէն մէկ կողմէ Եկեղեցին չի սիրեր այնպիսիներուն ընթացքը պատուել սրբավայրին շնորհիւ, և միւս կողմէ իրենք ալ պատճառներ կ'ունենան իրենց գործը հասարակութեան աչքէն ծածկել։

ԺԴ. Պսակի և ամուսնութեան վրայ խօսած ատեննիս, շատ ու շատ կէտեր կային տակաւին՝ զորս կրնայինք յառաջ բերել. և նոյն իսկ արարողական մասէն ալ կէտեր կան՝ որոց վրայ հնար էր դեռ խօսիլ, այլ Մեք ասոնց ամենքը զանց կ'ընեմք այս անգամ, նոր և պատեհագոյն առթի թողլով. և ինչ որ գլխաւորաբար ներկայ պաշտօնական կոնդակովս կը յանձնարարեմք և կը հրամայեմք՝ Պսակներն Եկեղեցւոյ մէջ օրհնելու կէտն է, ուստից իրական օգտակարութիւններ կը սպասեմք, տալով պսակին և ամուսնութեան և ընտանեկան կենաց այն կարեւոր և օգտակար և ցանկալի բարձրութիւնը, ուսկից կարծես թէ կ'իյնայ, մի կողմանէ կորսնցնելով իւր նուիրական և խորհրդական կերպարանը, և առանին կատարուող աշխարհական գործողութեան մը ձեւն ստանալով, և միւս կողմէ կը փափաքիմք զերծել և խափանել այն ունայն և ձանձրալի ծախքերը, որոց երբեմն շատ անգամ ամուսնական կենաց կազմութիւնը կը յետաձգուի և կ'արգիլուի։

Ընտանեկան կեանքը մարդկային ընկերութեան ալ կեանքն է, աշխարհի կեանքին հիմն է, սրտի կեանքին աղբիւրն է. ամուսնութիւնը ընկերական կեանքին ալ անհրաժեշտ պայմանն է. մարդկային սեռին պահպանութիւնն է։ Զպիտի վարանիմք մինչեւ իսկ զայն իբր օրինական պարտաւորութիւն մը հռչակել, միակ բացառութիւն ընդունելով վանական կենաց նուիրուելու պայմանը։ Ո՛չ ապաքէն շատեր ժամանակին չկատարելով զայն՝ տարաժամ ձախող ձեռնարկութեանց կը պարտաւորուին. և ուրիշներ ալ իրենց հասունցեալ հասակը կենցաղական մխիթարութենէ զրկեալ կը գտնեն։ Աներկբայ է որ ամուսնական կեանքն ալ ունի իր ծանրութիւնները, ընտանեաց հոգը, աշխատութեանց բեռը, որդւոց խնամքը, պատահական անհամաձայնութիւն և նմաններ. սակայն օրէնքը բացառութիւններէ չկազմուիր, մանաւանդ թէ բացառութիւններով կը զօրանայ։ Ամուսնական կենաց պակասութիւնը մարդուն ստեղծագործութեան ժամանակէն հռչակուեցաւ թէ «Ոչ է բարւոք», և ամուսնութիւնը այն ժամանակէն մինչեւ ցայսօր իբրեւ անյեղլի օրէնք տիրապետեց և գործադրուեցաւ, և այս է զոր և Մեք կ'ուզեմք քաջալերել և յանձնարարել։

Տա՛յր Աստուած որ ընտանեկան կենաց նահապետական քաղցրութիւնը, և ամուսնական կենաց քրիստոնէական սրբութիւնը, և տնական կազմութեան բարոյական մխիթարութիւնը՝ վայելեն միշտ և անխափան երկնային օրհնութեանց բիւրաբեղուն բարիքը, և ինչ որ օրհնեալ տան մը բարիքն է, նոյնը ընդհանրանայ բոլոր տուներու վրայ, և բովանդակ օրհնեալ Ազգիս բարօրութիւնը կազմէ ողորմութեամբ Աստուծոյ Հօր և շնորհօք Փրկչին Միածնի և պարգեւօք Մխիթարչին Ս. Հոգւոյն, ամէն։

Տուեալ ի Պատրիարքարանիս Կոստանդնուպոլսոյ յամին 1901, ի սկիզբն ամսեանն սեպտեմբերի, ընդ 210 թուահամարաւ Կոնդակաց։

ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՐԱՆՍՎԱԼԷՆ կարեւոր լուր մը չկայ։ Միայն Բարեյոյսէն մանր մունր լուրեր կուգան։ Անգլիացիները չեն գիտեր թէ ո՛ւր է Զօր. Պօթա կամ Տէյլէդ, բայց կարծիքով կը գտնեն թէ Պօթա Թրանսվալի հարաւ. արեւելեան կողմը բանակած ըլլալու է, 4000 զինուորներու հետ։ Հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ 42 Պօէրներ գերի բռնուեր են Թրանսվալի հիւսիսային կողմը, և 20 ուրիշներ ալ Բարեյոյսի մէջ։ Ասոնցմէ դուրս միայն քննադատութիւններ կը լսուին պատերազմին վրայ։ Մօրնինկ Լիտըր կը գանգատի թէ պատերազմի դաշտին վրայ քաշուած լուսանկար մը խումբ մը Քաֆիրներ կը ցուցնէ, որոնք զինուորական համազգեստ հագած և հրացաններով զինուած են։ Ասոր համար Մօրնինկ Լիտըր կը պահանջէ որ պատերազմական նախարարութիւնը արգիլէ լուսանկարչական գործիքներու գործածութիւնը Հարաւ. Ափրիկէի մէջ։

—Վերջին տեղեկութիւններու նայելով, Զօր. Պօթա հաւանաբար Թրանսվալի Հարաւ. Արեւմտեան կողմը կը գտնուի, Վաքերսթրումի մօտերը։ Բայց տակաւին տարակուսելի է ասիկայ ալ, և Բրեդորիայէն «Սթանտարտ»ի հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Զօր. Պօթա կրցած է ճողոպրիլ իրեն դէմ եղած միահաղոյն շարժումէն։ Իր գործողութիւնները մեծապէս դիւրացած են, խիտ մառախուղի մը հետեւանօքն շնորհիւ կրցած գաղտնի պահել իր շարժումները։ Պօէրները կրցեր են ազատել իրենց բեռներուն մէկ մասը, և մնացեալ մասն ալ ոչնչացուցեր են։ Անկէ վերջն է որ Զիւթ բանսպէրկի կողմը գացեր են։

ԶՕՐ. ՊԼԼԸՐ Անգլիոյ առաջին զօրաբանակին հրամանատարութենէն քաշուեցաւ չորեքշաբթի առտու, Հոկտ. 23ին։ Երեքշաբթի օրը Պըլըր ընդունեց պատերազմական նախարարին զեկոյցը, որով պաշտօնանկ կ'ըլլար։ Օլտըրշօթի մէջ իրարանցում մը յառաջ եկաւ, բայց Պըլըր ամենեւին չկորսնցուց իր պաղարիւնութիւնը։ Իրեն այցելող բարեկամները շատ զուարթ գտան զինքը։ Իր հրամանատարութեան տակ ծառայող ամէն մարդ, սպայ թէ զինուոր, կը հիանան անոր վրայ, եւ իրենց ջերմ համակրութիւնը կը յայտնեն անոր նկատմամբ։ Նաթալի մէջ Պըլըրի հրամանին տակ կռուող զինուորները անօրինակ դիւցազն մը կը համարին զինքը։ Ցայտնի չէ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ Զօր. Պըլըրի ապագան, բայց իր բարեկամները կը յայտարարեն թէ տակաւին շատ գաղտնիքներ կան գործին մէջ, և երբ բացարձակ ճշմարտութիւնը երեւան ելլէ, այն ատեն Զօր. Պըլըր պիտի շահի վերջնական յաղթանակը։ Եւ արդէն դեռ խնդիրը ամէն կերպով չէ լմնցած։ Նոյն իսկ բաղդներ կան թէ Էտուըրտ Թագաւորը ակամայ հաւանութիւն տուեր է Պըլըրի պաշտօնանկութեան։ Արքունի պաշտօնատարի մը յայտարարութեան նայելով, պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք և անգլ. բանակին ընդհ. հրամանատար Լորտ Ռօպէրդս պահանջեր են որ Պըլըր հրաժարեցուի։ Թագաւորը քիչ մը վարաներ է, բայց տեսնելով որ հակառակ պարագային Պ. Պրոտրիք և Լորտ Ռօպէրդս պիտի հրաժարին, որոշեր է զոհել Պըլըրը։ Սպասելով որ խնդիրը իր ամէն կողմերովը երեւան ելլէ, Եւրոպական Թերթերը կը շարունակեն իրենց կարծիքը յայտնել այս մասին։ Ինչպէս երէկ գրեցինք, ազատական թերթերը կը պաշտպանեն Պըլըրը, և կը քննադատեն կառավարութիւնը, թէ վախնալով տեղի տուած է ասոր անոր կողմէ եղած պոռչտուքներու։ Նախարարութեան պաշտպան բոլոր թերթերը, ինչպէս նաեւ եւրոպական շատ մը լրագիրներ, ամէն կերպով կը գնահատեն Պըլըրի նկատմամբ եղած անօրէնութիւնը, իբրեւ արդար պատիժ զինուորական կանոններու անսաստող զօրավարի մը։ «Թան» դիտել կուտայ թէ Լորտ Ռօպէրդսի և Զօր. Պըլըրի միջեւ սկիզբէն ի վեր գոյութիւն ունեցող հակառակութիւնը մեծ դեր խաղացած է այս պաշտօնանկութեան գործին մէջ։ Ֆրանսական թերթերը առ հասարակ համակրութիւն կը յայտնեն Զօր. Պըլըրի, իսկ գերմանականները կը ծաղրեն զայն։

‟ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [10]

ԼԻՈՆՔԷ

ԶԱՐԱԳՈՐԾԻՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

Բ.

ՍՕՊԸՐՍ ՀՕԼ

—Սիրելի՛ բարեկամս, ասոր ոչ մէկ ճար մը կը տեսնեմ ես։ Այսօրուընէ զատ ա՛լ անկարելի է ինծի հոս գալ։ Բայց քու մըղած պատերազմներուդ պատմութենէն զրկուիլն ալ չիտակը շատ ծանր կ'ուգայ սրտիս։ Ինծի այնպէս կուգայ թէ չպիտի կրնամ տոկալ այս դժբաղդութեան։ Գինի մըն ալ ճնկէ տեսնեմ։

Ճէյմս միտքը ամփոփելու համար վրայէ վրայ երկու գաւաթ կոնծեց, և վերջին գաւաթը սեղանին վրայ դնելէ առաջ, պահ մը գինետան ձեղունին նայելով մտածել թուեցաւ, և յանկարծ, «Հիմայ միջոցը գըտայ» ըսելով ձեռքը ա՛յնքան ուրախութեամբ ճակտին զարկաւ որ, գաւաթը զոր մոռցած էր վար դրած ըլլալը, սաստկութեամբ գլխուն զարնուեցաւ։ Այս հարուածին ուժգնութենէն խեղճ ծերունին մէկ քանի վայրկեան թմրեցաւ մնաց։ Բայց Ֆլէմինկ՝ զարնուած տեղը բաւական շփելով ցաւը անցնելէն ետքը, ըսաւ։

—Հոգ չէ, սիրելի Պ. Ֆլէմինկ։ Այս գլուխը հազար ու մէկ գնտակ կերած է, ի՛նչ կարեւորութիւն ունի գաւաթի մը հարուածը։ Հիմայ դուք ինծի նայեցէք. շատ գեղեցիկ միջոց մը գտայ, որով առանց ձեզի ո և է դժուարութիւն պատճառելու և կատարեալ հանգստութեամբ պիտի կըրնանք մինչեւ առտուները միասին տեսակցիլ։

—Ո՞հ, շատ գոհ եղայ, սիրելի բարեկամս, տուր սա ձեռքդ պագնեմ։ Բայց ըսէ տեսնեմ, ի՛նչ է գտած միջոցդ։

—Դուք կրնա՞ք մակոյկ մը ճարել։

—Եթէ կ'ուզես, առագաստանաւ մը անգամ կրնամ գտնել։

—Շատ լաւ, քանի որ այնպէս է, գիշերները, բայց մութը կոխելէն երկու քառորդ ժամ ետքը, և լուսնկայ չգտնուած գիշերներ, մակոյկովնիդ գետին կողմէ մեր տունը կուգաք, և իմ նկուղիս մէջ ուզածնուդ չափ գինի և բաղձացածնուդ չափ պատերազմական պատմութիւն կը գտնէք։ Ի՞նչպէս, ծերուկ Ճէյմսի այս գիւտին ըսելիք մը ունի՞ք։

—Իրաւ որ շատ գեղեցիկ ծրագիր մըն է, ըսաւ Ֆլէմինկ, այն աստիճան բացայայտ կերպով ցուցնելով իր ուրախութիւնը, որ մաղ մնաց օծիքը ձեռք պիտի տար։ Դուն սա գաւաթ մը գինին ալ նետէ տեսնեմ, բայց ճակատդ զգուշացիր։ Կեցցե՛ս, սիրելի Ճէյմս, Աստուած աւելի՛ շատցնէ խելամտութիւնդ։ Բայց բան մը կայ, որ կը վախնամ թէ մեր նպատակին արգելք ըլլայ։

—Ի՛նչ է այդ արգելքը։

—Անցեալ գիշեր ըսիր թէ Օր. Ռօզ երբեմն գիշերները տեսակցիլ կուգայ քեզի հետ։ Եթէ իմ հոն գտնուած մէկ գիշերս վրայ գայ, ի՛նչ պիտի ըլլայ վիճակս, ի՛նչպէս պիտի կրնամ ազատել ինքզինքս։

Ճէյմս զգաց թէ բանաւոր առարկութիւն մըն էր այս. ուստի ասոր դարման մը գըտնելու համար ձեռքը ծնօտին տարաւ, և հինգ վայրկեանի չափ յուսահատ դէմքով մը գինիի սափորը դիտելէ ետքը.

—Ասոր ճարն ալ գտայ, բարեկամս, ըսաւ։ Գինիի պարապ տակառ մը կը պատրաստեմ. նախազգուշութեան համար դուք միշտ այդ պարապ տակառին մօտ կը նըստիք, և եթէ օրիորդը վար իջնէ, անմիջապէս տակառին մէջ կը պահուիք։ Ի՞նչպէս, աղուոր գիւտ չէ՞ ասիկա։

—Կեցցե՛ս, Ճէյմս, կեցցե՛ս։ Անգլ. պետութիւնը շատ մեծ վնաս մը ըրեր է թէ՛ քեզի և թէ երկրին, զօրավարի աստիճանին չբարձրացնելով քեզ։ Վաղը իրիկուընէ իսկ մասնաւոր մակոյկով մը կուգամ քեզ կը գտնեմ։

—Բայց պէտք է ամէն բան առաջուընէ հաշուի առնել։ Ես տանը գետին կողմը բացուող կոնակի դուռը բաց կը ձգեմ մութը կոխելէն $2^1/_2$ ժամ ետքը. դուք ալ անձայն անշշուկ ներս կը մտնէք։ Բայց եթէ արտասովոր պատճառով մը անկարելի ըլլայ մեր տեսակցութիւնը, ինչպէս պիտի գիտնաք։ Ծերունին Ճէյմս պէտք է որ ասոր միջոցն ալ գտնէ։ Նկուղս գետին վրայ նայող երկու պատուհան ունի. պէտք է ուշադրութիւն ընէք որ այդ երկու պատուհաններէն ալ լոյս երեւայ։ Եթէ պատուհաններէն մէկը վարագոյրով մը կամ ուրիշ ո և է բանով մը գոցուած ըլլայ, և միայն մէկ պատուհանէն լոյս երեւայ, պէտք է գուշակէք թէ այն գիշեր անկարելի է Ճէյմսի հետ տեսնուիլ։

—Շնորհակալ եմ, ազնիւ բարեկամս, վաղը գիշեր մութը կոխելէն ճիշդ երկու ու կէս ժամը ետքը պիտի գամ մօտդ ընել պատմութեանդ շարունակութիւնը, և համը նայիլ նկուղիդ գինիին։

—Շա՛տ լաւ, ուրեմն գինի մըն ալ ճըմպենք, և բաւական ժամանակի համար Սօպըրս Հօլ գինետունը իր շատախօս յաճախորդներուն թողունք։

Աւելորդ է ըսել թէ Ֆլէմինկ ո՛րքան գոհ սրտով դուրս ելաւ Սօպըրս Հօլ գինետունէն, քանի որ եղած կարգադրութեան շնորհիւ կը յուսար գիշեր մը ծերուկ Ճէյմսի նկուղին մէջ հանդիպիլ Ռօզ Բարքըրի, և անոր յայտնել զինքը այրող մըրկող սիրոյ կրակը։ Ցոյսը և երկիւղը համակած էին իր սիրտը։

Ֆլէմինկ սկսաւ ամէն գիշեր պահակ մակոյկի մը կանոնաւորութեամբ Ճօն Բարքըրի տան գետին կողմը բացուող դրան առջեւ մօտենալ, և երկու երեք ժամ շարունակ ունկնդրել Ճէյմսի չահատակութիւններու պատմութեանը։ Բայց կէս ժամ և նոյն իսկ հինգ վայրկեան վերջը, եթէ բան մը հարցնէր ունկնդրածներուն մասին, անկարող էր պատասխանելու։

Շաբաթ մը շարունակեց ասիկայ. բայց Ֆլէմինկ ամէն իրիկուն ալ յուսավրէպ կ'ըլլար բաղձացած առիթը ձեռք ձգելէ։ Բայց «որ համբերեսցէ ի սպառ, նա կեցցէ։» Ութերորդ գիշերը, Ճէյմս, իր ծովային պատերազմներէն մէկը պատմելու պահուն, և նկարագրութեանը ամէնէն տաք մէկ վայրկենին յանկարծ խօսքին թելը կտրեց, եւ սկսաւ աչքերովը և ձեռքերովը նշաններ ընել։ Ֆլէմինկ հասկցաւ ասոր նշանակութիւնը, և անմիջապէս ետին գտնուած պարապ տակառին մէջ մտաւ։ Ճէյմս և իր հիւրը ճիշդ ժամանակին շարժած էին, որովհետեւ եթէ վայրկեան մըն ալ անցնէր, օրիորդին ձեռք պիտի տային։

(Շարունակելի)

Ալաըրչօթի մէջ Զօր. Պըլըր հարիւրաւոր համակրական նամակներ ընդունած է։ Ֆալմութի ընկերակցութիւնը անցեալ ուրբաթ երիկուն գումարուելով որոշում մը քուէարկեր է, որով իր խորունկ վստահութիւնը կը յայտնէ Սըր Ր. Պըլըրի, իր համակրութիւնը՝ նոյն զօրավարին համար, ինչպէս նաեւ իր խորին ցաւը՝ զինուորական իշխանութեանց կողմէ իրեն նկատմամբ տրուած որոշումին համար։ Էքսէթէրի քաղաքապետը անցեալ ուրբաթ ցորեկ միթինկի մը հրաւիրեր է Տըվօնշայրի նահանգին բոլոր քաղաքապետները՝ ամբողջ նահանգին կողմէ վստահութիւն յայտնելու համար Սըր Ր. Պըլըրի։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆՑԻ 6 բանտարկեալներ, որք բերեւ զինուորական լրտես Մէրվի բանտերէն մէկուն մէջ փակուած էին, ազատ արձակուեցան, Ռուսիոյ պատերազմական նախարարին կողմէ։ Ինչպէս յայտնի է, Զօր. Քուրոբաթքին (Նախարարը) քննական պտոյտ մը կը կատարէ Կեդր. Ասիոյ մէջ։ Անցեալ շաբթու Մէրվ հանդիպելով այցելեր է այն բանտը, ուր կը գտնուէին վեց բանտարկեալները, եւ տեսնելով թէ անոնց յանցաւորութիւնը հաստատող ոեւէ ապացոյց չըկայ, արձակել տուեր է զանոնք։ Նախարարը սա խօսքերը ըսեր է. «Աֆղանստան դժբաղդութիւն մը ունեցաւ. Ապտիւրրահման Էմիրը մեռաւ, եւ իր զաւակներէն մէկը Հապիպուլլահ իրեն յաջորդեց։ Մենք, Ռուսերս, միշտ բարեկամ եղած ենք Աֆղանստանի, եւ կ'ուզենք այնպէս մնալ նոր Էմիրին օրով ալ։ Ազատ կ'արձակեմ ձեզ, բայց միեւնոյն ատեն կը հրամայեմ որ ձեր հանդպած առաջին ցեղապետին կրկնէք ինչ որ ըսի ձեզի հիմայ»։

ՄԱՆՋՈՒՐԻՈՅ խնդիրը այս միջոցին մեծապէս կը զբաղեցնէ Չինաստանի հանրային կարծիքը, կ'ըսէ Շանկայէն Թայմզի ղրկուած հեռագիր մը։ Մամուլին կարծիքը այն է թէ Չինաստան մէկ քանի առաւելութիւններ պիտի տայ Ռուսիոյ, փոխարէնը համար Շանհայքուան-Նիւչուանկ երկաթուղիին ետ դարձուիլը։ Մանչուրիոյ բոլոր առանձնաշնորհումները, բոլոր երկաթուղիները եւ բոլոր հանքերը Չինաստանի վերապահուած են։ Մանչուրիան Չինաստանի պիտի վերադարձուի, բայց Ռուսական զօրքերը պիտի չարունակեն գրաւած պահել զայն, մինչեւ որ անկարգութիւնները վերջանան։ Կը հաշուուի թէ առնուազն երեք տարի պէտք է, Ռուսական զօրքերուն Մանչուրիայէն վերջնապէս քաշուելուն համար։

ԲՈԼՈՄՊԻԱ ԵՒ ՎԵՆԵԶՈՒԷԼԼԱ.—Կուրէյրայէն Բորդօ-Ռիքօ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վենեզուէլլացի երկու զօրավարներու հրամանատարութեան տակ գտնուող երկու նաւեր, Վենեզուէլլական Թնդանօթակիրի մը առաջնորդութեամբ, դէպ ի վերին Օրէնօք գացեր են հոկտ. 8ին, Քոլոմպիական ապստամբներէն Լանսօի եւ Քաղանօրէի տանելու 1500 հրացան եւ 400000 փամփուշտ, զորս այս վերջինները պիտի գործածեն Քոլոմպիական կառավարութեան դէմ, Պօքայայի նահանգին մէջ։ Վենեզուէլլայի կառավարութիւնը յայտնապէս կը ղրկէ այս զէնքերը, առանց գաղտնի պահել հոգ տանելու։ Վերոյիշեալ հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Զօր. Իւրիպ-Իւրիպ, Պարաքասի մէջ պատրաստուած ծրագրի մը համաձայն, անցեալ շաբաթ օրը սահմանագըլուխը անցնելով 2000 զօրքով մտեր է Քոլոմպիական Լաս-Կրիաս գաւառը։ Ցայտնի չէ թէ այս զօրքերը բոլորն ալ Քոլոմպիացի ապստամբնե՞ր են, թէ Վենեզուէլլացի զօրքեր ալ կան մէջերնին։ Զօր. Իւրիպ-Իւրիպ պիտի զգուշանայ սահմանագլխուն մօտ ընդհարելէ պահպանողականներուն հետ, բայց ի վերջոյ քանի մը մղոն անդին անոնց վըրայ պիտի յարձակի։

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 | 1319 Տէ. | 1901 Լտ.

Օր	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Րէճէպ	Հոկտ.
17	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Պահք։ Ա. Դատմ (Օր 30)	18	30
Լէ-օր 6.48			Լէ-օր 6.56

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.— 1884 հոկտ. 17ին կը մեռնի Յովհաննէս էֆ. Զամիչ, տնտեսագէտ եւ ելմտագէտ, որ Թուրքիոյ Հանրային Շինութեանց նախարար եղած է։

—1899 հոկտ. 17ին Իզմիրի մէջ կը տօնուի հանգուցեալ Մատթէոս Մամուրեանի յիսնամեայ գործունէութեան Յոբելեանը։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ տարբեր ջերմութեան աստիճանն էր

Կ.Պոլիս	17	Պէյրութ	18	Բեղերապ.	1
Արքանկէլ	2	Բարիզ	8	Վիեննա	15
Սօֆիա	11	Աթէնք	15	Թրիէստ	16
Իզմիր	14	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	18

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարեալ նիստ չըրաւ, որովհետեւ անդամներէն հազիւ մէկ քանին ներկայ էին։ Կը լսենք թէ Ս. Պատրիարքը յառաջիկայ երեքշաբթի օրուան համար սեփողական հրաւէրներ պիտի ղրկէ բոլոր անդամներուն՝ ներկայ գտնուելու Պատրիարքարան եւ օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրները նկատողութեան առնելու։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ նախընթաց օր Կայս. Պալատ գնաց։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ Պատր. Փոխանորդ Յովհաննէս քհյ.ի կողմէ Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ՝ Գաւառ. Ժողովը շաբաթ օրը նիստ ընելով միաձայնութեամբ Վիճակին Առաջնորդ ընտրած է տեղապահ Եզեկիէլ Ծ. Վ.ը որ այժմ Պոլիս կը գտնուի։ Հեռագրին մէջ ըսուած է նաեւ որ ընտրութեան տեղեկագիրը Թղթատարին յանձնուած է։ Այս տեղեկագրին հասնելէն յետոյ պիտի հասկցուի թէ ընտրութիւնը ինչ պայմաններու մէջ տեղի ունեցած է, թէ Գաւառ. Ժողովը օրինաւորապէս կազմուած է եւն.։ Ամէն պարագայի մէջ այժմէն կրնանք ըսել թէ այս արդիւնքը շատ պատուաբեր եւ նպաստաւոր է Եզեկիէլ Վ.ի որ իր պաշտօնատեղիէն բացակայ ըլլալով հանդերձ, բոլոր ժողովականներու քուէն կը միացնէ իր անձին վրայ, այս կերպով հերքում մը տալով նաեւ այն կարծիքին թէ ազգային շըրջանակին մէջ Եզեկիէլ Վ.ի պաշտօնավարութեամբ նկատմամբ դժգոհներու խումբ մը կայ։

ՆՊԱՍՏԻՑ Յանձնաժողովը երէկ չկրցաւ զբաղիլ Բաթգէն Վ.ի հաշուական խնդրով, որովհետեւ կը լսուի թէ այս մասին Մուշէն տեղեկութիւններ պիտի գան եւ մթութեան մէջ մնացողները պիտի լուսաւորեն։ Հարկաւ այդ տեղեկութիւնները Մուշի պաշտօնական մարմիններէն պիտի գան, որովհետեւ անկէ դուրս որ եւ է եկեղեցականի կամ աշխարհականի հաղորդած տեղեկութիւնը վաւերական չի կրնար ըլլալ, քանի որ Պատրիարքարանը Մուշի մէջ իր կողմէ վաւերացուած մարմինները միայն կը ճանչնայ։ Կ'ըսեն թէ այս դրամական խնդրոյն մէջ նախկին տեղապահ Վարդան Վ.ի ալ վկայութեան պիտի դիմուի, սակայն կը կարծենք որ Պատրիարքարանը նմանօրինակ պարագայի մը մէջ չի կրնար լսել Վարդան Վ.ի վկայութիւնը, քանի որ Նպաստից Յանձնաժողովը անոր պաշտօնավարութեան օրովն ալ 50 ոսկիի վնաս մը կրեց, այնպիսի պարագաներու մէջ, որոնք Պատրիարքարանի ծանօթ են արդէն։

ՊՈԼՍՈՅ ազգ. վարժարաններէն անցեալ տարի շրջանաւարտ եղողներու վկայականներու բաշխումը տեղի պիտի ունենայ վաղը Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարեցաւ, Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ներկայ էին Տ. Վահրամ եպսկ. Մանկունի, Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան եւ Բարթող էֆ. Թէլեան։ Վանայ Գաւառ. վարչութիւնը եւ Վարագայ վանուց որբանոցի հոգաբարձութիւնը Գուլօղլեան Յովհաննէսը եւ իր պաշտօնակիցները իրենց պաշտօնին մէջ վերահաստատած ըլլալու կարգադրութիւնը ծանուցած եւ Պատրիարքարանի հաւանութիւնը խնդրած էին։ Նպաստից յանձնաժողովը այս մասին հասած զանազան գրութիւնները ուշադրութեան առաւ, եւ նկատելով որ Վանայ Գաւառ. վարչութեան եւ որբանոցի Հոգաբարձութեան ըրած սոյն կարգադրութեան համամիտ չեն բոլոր անդամները, եւ իրենց մէջ երկպառակած են, նոյնպէս նկատելով որ այս խնդիրը անհամաձայնութեանց եւ վէճերու տեղի տուած է, եւ արդէն ասկէ առաջ Յանձնաժողովը շրջաբերականով մը յանձնարարած էր որբանոցներու Հոգաբարձութեանց, դադրեցնել այն պաշտօնեաները որոնք վէճերու տեղի կուտան, վերահաստատեց իր նախկին տնօրէնութիւնը, եւ որոշեց հրահանգ ղրկել որ ըստ այնմ Վարագայ վանուց որբանոցի սոյն դադարեալ պաշտօնեաները չկրնան որբանոցին մէջ պաշտօնավարել։—Վանայ Գաւառ. վարչութիւնը խնդրած էր տեղւոյն բոլոր որբանոցներու հոգաբարձութիւնները ի նորոյ կազմակերպել։ Որոշուեցաւ յանձնարարել որ իրենց պաշտօնը շարունակեն առայժմ, մինչեւ որ պէտք եղած հրահանգը տրուի։ —Մալաթիոյ Քեախթէ գաւառակին գիւղերէն ամսական կէս ոսկի նպաստ յատկացուեցաւ։—Մանճըլըխի որբանոցի հոգաբարձութեան անդամներէն մին հրաժարած ըլլալով, նոր մը ներկայացուած էր. վաւերացուեցաւ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ առաջին էջին մէջ կը հրատարակենք Ս. Պատրիարքին մէկ կոնդակը, ուրկէ երէկ ղրկուեցաւ բոլոր քարոզիչներուն յանձնարարուելով որ եկեղեցւոյ մէջ կարդացուի եւ բացատրուի անոր իմաստը եւ օրինակն ալ դրուի եկեղեցւոյ դուռը ի տես ժողովրդեան, ու միանգամայն կոնդակին տրամադրութիւններուն գործադրութեան համար աշխատուի։ Ինչպէս կերեւայ, յառաջիկայ կիւրակէէն անդին պսակները եկեղեցւոյ մէջ կատարուելու սովորութիւնը գործադրելի օրէնք պիտի ըլլայ։ Երանի թէ լաւ ըմբռնուի կոնդակին իմաստը եւ իւրաքանչիւր անհատ, որ դասակարգին ալ վերաբերի իր մասին աշխատի վերահաստատելու այս գովելի սովորութիւնը։ Կ'սպասենք որ ամենէն աւելի քահանաները օգնեն այս պատուէրին գործադրութեան։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷ գրուած նամակէ մը ցաւօք կը տեղեկանանք թէ՝ Տիկին Փայլանէ Զալլաքեան, ծնեալ Մելքոնեան, կնքեր է իր մահկանացուն նոյն քաղաքին մէջ։ Հոկտ. 20ի կիրակի օրը կատարուեր է յուղարկաւորութեան հանդէսը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ Ազգ. Պատրիարքարանի.— Ազգային ընդհանուր Ժողովոյ հաւաքչաց ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երեքշաբթի օր, ի 23 ամսոյս։ Այդ պաշտօնին ընտրելիներն՝ որ արդէն Ազգային Պատրիարքարանի մէջ արձանագրել տուած են իրենց անունը, կը հրաւիրուին նոյն օր, ժամը 7ին ներկայանալ Ազգահամարի եւ Ելեւմտից դիւաններու Տեսչութեանց ի Պատրիարքարանս։ (Կնք.)

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

29 Հոկտեմբեր 1901

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	100.70
Ըէժի	(Tab. Turcs)	306.
Դօնսօլիտ	(R. Turque D.)	23.17
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	97.
Պանք Օթթ.	(Banque-Ott.)	505.
Թրանսվալ	(Transvaal)	74.25

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Այս առտուան)

ՊԱՇՏՕՆ.— Էֆգավի Պէյթ-Իւլ-Մալի տնօրէն անուանեցաւ ծախքերու ճիւղին Ա. Միւմէյյիզ Ճէմիլ պէյ։

Լարիսայի հիւպատոս Սաատ պէյի տրուած՝ Ա. հիւպատոսութեան բարձրացած է։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանաց վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Հայտար Փաշա Եէլտէյիրմէնի կողմը գտնուող դեղագործ Օննիկ Սէնէմ էֆ.է 10 Օսմ. Ոսկի, եւ Գատը գիւղ դեղագործ Լեւոն Զալուգեան էֆ.էն 15 Օսմ. ոսկի տուգանք առնուած է իրենց չահուն համար, դեղագիրներուն մէջ գրուած դեղերու քանակութիւնը պակաս դրած ըլլալնուն կամ վար տեսակ դեղ գործածել յանդգնելնուն համար։ Նոյնպէս մէկ ոսկի տուգանք առնուած է Ղալաթիոյ մէջ դեղագործ Թէմիխս էֆ.էն, բժշկական վարժարանէն առանց արտօնութիւն առնելու «Կուտրօն պալսամիք» անունով դեղ մը պատրաստելով վաճառելուն համար։ Յիշեալ դեղն ալ հրապարակէն ժողվուած է։

ԴԱԴԱՐՈՒՄ.— Հայերէն Ծաղիկ լրագիրը օրէնքի եւ կանոնի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուիլ յանդգնելուն համար, այսօրուընէ սկսեալ անպայման կերպով դադրման դատապարտուած է։ (Կնք.
16 Հոկտ. 317 ՏՊԱԳՐ. ՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ)

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղւոյ շինութեան ի նպաստ բացուած հանգանակութեան մասնակցողներուն տրուելու համար Կայս. իրատէի մը համաձայն մասնաւոր չքանշան մը պիտի պատրաստուի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ սեղանաւորական գործառնութեանց դիւանին պետ անուանուած է Թղթակցութեանց դիւանին պետ Պ. Պոսսի, որուն յաջորդած է Պ. Էտտըրր։

ԿԱՐՄԻՐ ԾՈՎՈՒ Օսմ. տորմիղէն մարտանաւ մը Ֆարզան կղզիները ղրկուած է, հոն պահականաւ մնալու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ կառավարութիւնը Արեւելեան Ռումէլիի բոլոր յետնեալ հարկերը պիտի վճարէ, Բարիզի մէջ իր կնքած փոխառութեան առաջին մասնավճարը գանձելէն անմիջապէս ետքը։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Խառն ժողովոյ երէկուան նիստին մէջ անդամներէն մին ժողովին հաղորդեց թէ մեծահարուստ Յոյն մը պատրաստ է 5-6000 ոսկի նուիրել, Բրինքիբօ-Բալյա պանդոկը գնելով որբանոցի վերածելու համար։ Եթէ այս առաջարկը ընդունուի, Սինկրոսի կապուած 15000 ոսկին եւս դրամագլուխ պիտի գործածուի։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ.— Գոնեայէն կը գրեն Հոկտ. 21 թուով.— «Թաղապետական բժիշկ Տքթ. Սավա էֆ. Տիամանտիս շաբաթ գիշեր իր տանը մէջ սպաննուեցաւ 6 չարագործներու կողմէ, որոնք բժիշկին պառկած սենեակը մտնելով անկողնին մէջ յանկարծակիի բերին զինքը։ Տիկին Տիամանտիդիս աղաչեց չարագործներուն իր ամուսնոյն խնայել, խոստանալով տան մէջ գտնուած բոլոր դրամն ու գոհարեղէնները անոնց տալ։ Սակայն չարագործներուն պետը յայտարարելով որ իրենք դրամ չեն ուզեր այլ ամուսինին կեանքը, րէվոլվէրի հարուածով մը սպաննեց բժիշկը եւ ընկերներուն հետ խոյս տուաւ։ Նահանգին կուսակալ Ֆէրիտ փաշա յաջորդ առտուն անձամբ սպանեալին բնակարանը երթալով ցաւակցութիւն յայտնեց։ Տեղական իշխանութիւնները խիստ քննութեանց ձեռնարկած են։ Մինչեւ հիմայ 100է աւելի ձերբակալութիւններ կատարուած են։»

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂԸ.—Իզմիրէն կը գրեն Հոկտ. 26 թուով.— «Քաղաքիս հելլէն գաղթականութիւնը խանդավառ ընդունելութիւն մը կը կազմակերպէ ի պատիւ հելլէն տորմիղին սպաներուն, որոնք վաղը հոս կը հասնին։ Հելլենական ընդհ. հիւպատոս Պ. Անթօնօբուլոսի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է ընդունելութեան ծրագիրը պատրաստելու համար։ Հոս հասնող տորմիղը կը բաղկանայ 3 զրահաւորներէ եւ մէկ թորփիլանաւէ։»

ՏՔԹ. ՋԱՄՊԱՔՕ փաշա հելլենական կառավարութեան մօտ դիմումներ ըրած է իր ֆրանսական հպատակութիւնը թողլով հելլէն հպատակութիւնը ընդունելու համար։

ՕՏԵՍԱՅԻ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԾՈՑԻՆ միջեւ շոգենաւային երթեւեկութիւն մը հաստատուած է։ Յունուարի սկիզբները Օտեսայէն Պարսկական ծոց երթալու համար շոգենաւ մը ճամբայ պիտի ելլէ, որ պիտի հանդիպի Կ. Պոլիս, Իզմիր, Եաֆա, Բորդ-Սաիտ, Սուէզ, Ճիտտէ, Ճիպութի, Ատէն, Մասքաթ, Ճաքօ, Պէնտէր-Ապպաս, Լինկ, Պուշիր եւ Պասրա։

ԲՈՐԴ-ՍԱԻՏԷՆ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մարսիլիայէն այդ քաղաքը հասնող «Արապիա» շոգենաւին ճամբորդներէն Եւրոպացի մը կասկածելի հիւանդութենէ բռնուած է։

ՊԱՔՈՒԻ մէջ հոկտեմբեր 20ին բացուեր է Իսլամ աղջիկներու յատուկ վարժարան մը, որ իր տեսակին մէջ առաջինն է Ռուսիոյ մէջ։ Այս վարժարանը Զարուհիին հովանաւորութեան տակ կը գտնուի եւ շինուած է Պաքուցի վաճառականի մը շնորհիւ, որ անոր շինութեան համար 125000 րուպլի նուիրած է։

ԱՅՐԱՍՊԱՆ ԿԻՆԸ.— Իզմիրի Եղեռնադատ Ատեանը 15ական տարի թիապարտութեան դատապարտած է 24—25 տարեկան եւ 2 զաւկի տէր Յոյն կին մը եւ Սթամաթ անուն սպասաւորը։ Այդ կինը իր սպասաւորին բուռն կերպով սիրահարած եւ անոր հետ ազատօրէն ազօրէն յարաբերութիւններ հաստատած ըլլալով, օր մը անոր հետ աւելի ազատ ըլլալու համար անոր միջնորդութեամբ Իզմիրէն քիչ հեռու Ալաչաթայի մէջ սպաննած էր իր ամուսինը։ Այս սպանութեան միակ վկան է այրասպան կնոջ 10 տարեկան տղան, որ յայտարարած է թէ մայրը եւ սպասաւորը իր հօրը արիւնլուայ մարմինին վրայ ծռած բաներ մը կ'ընէին։ Երկու հրէշ ոճրագործները խոստովանած են իրենց գործած ոճիրը։

ԲԷՋՄԱՃԸ ՕՂԼՈՒ դրամատան անունով Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խանի մէջ հաստատուած դրասենեակի մը կողմէ իբր պետական արժէթուղթ տարր անոր ծախուած թուղթերը գաւառներէն ետ ղըրկուեր են։ Այս պարագան կը ցուցնէ թէ այդ դրամատան կողմէ ծախուած թուղթերուն արժէքը ի՜նչ է, եւ թէ ո՞ր աստիճան կարեւորութիւն ունին անոնք։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Վերատեսչութիւնը նկատելով որ Ղալաթիոյ կողմը գտնուող կարգ մը վաճառականներ իրենց ապրանքները Պոլիս, եւ Պոլսոյ կողմը գտնուող կարգ մը վաճառականներ ալ Ղալաթիա ցամաքը կը հանեն, որոշեց խիստ միջոցներ ձեռք առնել ատոր առաջքը առնելու համար։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ վարժարանին սրահներէն մէկուն մէջ նոյն վարժարանին աշակերտներուն կողմէ ցուցադրուած նկարներուն մասին գրած էինք ասկէ առաջ։ Այդ նկարներու արժէքը եւ աշակերտներուն կարողութիւնը ճշդելու համար կազմուած յանձնաժողովը առջի օրը ժամը 3ին այցելեց ցուցահանդէսը, եւ մէկ քանի որոշումներ տալով գնահատեց պատկերներէն մէկ քանին։ Այդ յանձնաժողովին անդամներն են Կայս. Թանգարանին տնօրէն Համտի պէյ, Կայս. Թիկնապահ նկարիչ Ահմէտ Ալի փաշա, Բարիզի Գեղարուեստից Ակադեմիոյ անդամ Պ. Վալոռի, նկարիչ Պ. Վալէրի, Գեղարուեստից վարժարանին տնօրէն եւ քանդակագործ Երուանդ էֆ. Ոսկան, ճարտարապետ Պ. Պէլլօ, նկարիչ Պ. Վարանտա եւ Ատիլ պէյ, փորագրութեան ուսուցիչ Նէսիմ էֆ. եւ Գեղարուեստից վարժարանին քարտուղար Հաճի Մուսթաֆա պէյ։ Վարժարանին հետեւեալ աշակերտները մրցանակ առած են.—

Ճարտարապետական ճիւղին վերջին կարգէն՝ Րաշիտ էֆ. եւ Միհրան էֆ. Ազարեան Ա. մրցանակ, Տիմիթրի եւ Պալապանի Բ. աստիճանի Բ. մրցանակ, Հրանտ Եաղուպեան, Նիքօլի եւ Քոնստանդէն Բ. մրցանակ, Մէհմէտ Ֆէրիտ, Աղեքսանդր եւ Եօրկի Սալոմոն յիշատակութեան արժանի։

Նոյն ճիւղին Գ. կարգէն՝ Անթուան Հարօն եւ Հիքմէթ Ա. մրցանակ, Նիքօլաքի Բ. մրցանակ, Միլթիատի Բ. աստիճանի Բ. մրցանակ, Մէհմէտ Սալիհ, Անթուան եւ Հիւսէյին Քէմալ յիշատակութեան արժանի։

Բ. կարգէն՝ Արմենակ Հինքեարպէյէնտեան Բ. մրցանակ, Հայկ եւ Մէհմէտ Սալիթ Բ. մրցանակ։

Ա. կարգէն՝ Կարապետ Ա. մրցանակ, Իպրահիմ Բ. մրցանակ, Թօմա Աքիլլատի եւ Աքիլլէա յիշատակութեան արժանի։

Փորագրութեան ճիւղին Գ. կարգէն՝ Մուհսին Րաֆիի պէյ Բ. մրցանակ, Քէմալ եւ Զիյա յիշատակութեան արժանի։

Իւղաներկի վերջին կարգէն՝ Խալիլ էֆ. Ա. մրցանակ, Թէվֆիք էֆ. Բ. մրցանակ, եւ Իսմայիլ էֆ. յիշատակութեան արժանի։

Սեւանկարի Գ. կարգէն՝ Սիւլէյման Սաադ եւ Ալի Ճէմալէտտին յիշատակութեան արժանի։ Բ. կարգէն՝ Մէհմէտ Ալի Ա. մրցանակ, Յովհաննէս Միսաքեան Բ. մրցանակ, Ահմէտ Բ. աստիճանի Ա. մրցանակ։ Ա. կարգէն՝ Սանիհ էֆ. Բ. մրցանակ։ Նախապատրաստական կարգէն՝ Տիգրան Մալըմեան Ա. մրցանակ, Միսաք Նշանեան Ա. աստիճանի Բ. մրցանակ, Հրանտ Բ. աստիճանի Ա. մրցանակ։

Փորագրութեան ճիւղին Գ. կարգէն՝ Իպրահիմ Խալիլ Ա. մրցանակ։ Բ. կարգէն Իսմայիլ Հազգը եւ Մէհմէտ Ալի յիշատակութեան արժանի։ Ա. կարգէն՝ Իսրայէլ էֆ. յիշատակութեան արժանի։

Վարժարանին նախկին ընթացաւարտներէն Շէվքէթ պէյի կողմէ մրցումներէն դուրս պատրաստուած գեղեցիկ մէկ նկարը, որ կը ներկայացնէ Այա Սոֆիայի մզկիթին մէկ կողմը, գնուած է Կայս. Թանգարանի տնօրէն Համտի պէյի կողմէ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 28 Հոկտ.—Քանի մը շաբաթ առաջ Գերմանիոյ եւ Վենեզուէլլայի միջեւ ծագած միջադէպը հաշտարար կերպով կարգադրուեցաւ։ Գերմանիա գոհացում ստացաւ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Պըֆալոյի համամերիկեան ցուցահանդէսը պիտի փակուի Նոյ. 2ին։ Ցուցահանդէսը անյաջող եղած է։ 800,000 տոլլարին վնաս կայ։

—Սեւամորթ մը, որ սպիտակամորթ կին մը անպատուած էր, խարոյկի մը մէջ դրուելով բոցերուն մէջ այրեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թագաւորը գնեց Վիքթորիա թագուհիին կենդանագիրը, որ Պ. Պէնժամէն Քոնսթանի կողմէ գծուած է։

ՇԱՆԿԱՅ.— Հարաւային նահանգներու փոխարքաները բողոքեցին Մանչուրիոյ դաշնագրին դէմ։ Կայսրը պատասխանելով հարցուց թէ ինչ միջոցներով կրնան դիմադրել Ռուսիոյ ոտնձգութիւններուն, եւ թէ կըրնա՞ն յոյս դնել Անգլիոյ եւ Ճարոնի աջակցութեան վրայ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Մէցի արքեպիսկոպոսը առաջին անգամ ըլլալով հաւատարմութեան երդում ըրաւ Վիլհէլմ կայսեր առջեւ։ Կայսրը գոհունակութիւն յայտնեց։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուս կառավարութիւնը արտօնութիւն տուաւ Բոլոնիացի հռչակաւոր երաժշտագէտ Շօբէնի արձան մը կանգնելու համար։

—Վերջին տեղեկագիրներու համաձայն ռուսական 11 նահանգներ սովի ենթարկուած են։ 40 միլիոն րուպլի պէտք է անոնց օգնութեան հասնելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Այսօր նախարարներու խորհուրդ մը տեղի ունեցաւ։ Բոլոր նախարարները ներկայ էին։

ԲԱՐԻԶ.— Այսօր վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան ծովային նախարարութեան ելմտացոյցին վրայ։ Ծովակալ Ռիէնիէ ըսաւ թէ պէտք է սեփողաբար միջոցներ ձեռք առնել, առեւտրական նաւագնացութեան ողբալի վիճակին դարման մը տանելու համար։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Այսօր նոր վիճաբանութիւններ եղան գահաճառին վրայ։ Արմատականները պահանջեցին որ Ծերակոյտը ջնջուի։

ՄՈՍԿՈՒԱ.—Այսօր Պօէրներուն ի նպաստ ցոյց մը եղաւ, որու միջոցին վէճեր տեղի ունեցան։

ՊԷՇԹԱ.—Այսօր բացուեցաւ Հունգարիոյ խորհրդարանը, Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր մէկ ճառովը, որ ի մէջ այլոց տնտեսական բազմաթիւ ծրագիրներու վրայ կը խօսի։ Գահաճառը կ'ըսէ թէ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ եւ իր զինակիցներուն միջեւ, ինչպէս նաեւ բարեկամական յարաբերութիւններ՝ բոլոր տէրութիւններուն հետ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 29 Հոկտ. — Փիլիպեաններու ամբողջ ժողովուրդը Ամերիկացիներուն դէմ ելած է։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիա դիտողութիւններ պիտի ընէ Անգլիոյ, Պ. Չէմպըլէնի խօսած ճառին համար։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

Սակարանի 15օրեայ լիքիտասիոնը երէկ կատարուելով, 1000 քոնսոլիտի համար 5 ղրշ. տէբօռ եւ Երկաթուղիի հատին 15 սանթիմ րէբօռ եղաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	25.13
Երէկուան բարձր գինը	25.14
Երէկուան վար գինը	25.10

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ Ֆր.	95.25
Երէկուան բարձր գինը	95.87
» վար »	94.87

"ՄՈՒՐՃԱՆԴԱԿ,,Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Մ. Փ. — Լիվըրբուլ. — Ստացանք ձեր բամնեգինը։ Միրով պիտի հրատարակենք ձեր խոստացած յօդուածները։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 1901 ՅՈՒՆԻՍ 30Ի

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի
Արժեթուղթեր չզանձուած	5,500,000.—
Դրամարկղ Պոլսոյ մէջ	2,280,003.62
Դրմրկղ. գաւառներու մէջ	572,620.99
Անգլ. Ֆրանս. և Գերմ. արժթ.	,126 918.32
Ուրիշ արժեթուղթեր	1,935,422.68
Զանազան մուրհակներ	1,738,808.15
Ելմտ. պաշտն. ընթցկ. հաշիւ	2,604,910.73
Ընթացիկ հաշիւներ	3,095444 95
Ապրանքի եւ. փոխարէն	3,838496.25
Անշարժ կալուածք	284,956.10
Զանազանք	35,039.13
Օսմ. ոսկի	23,012,650.92

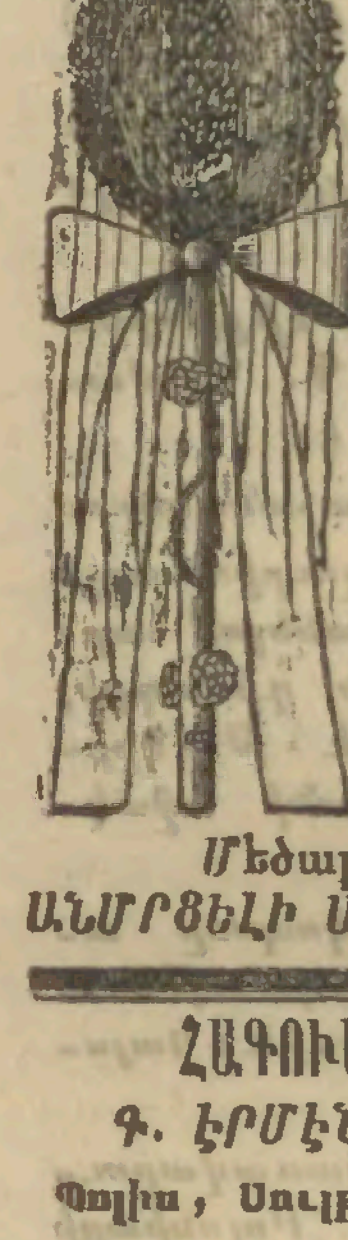
ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի
Դրամագլուխ	11,000,000.—
Պանքատմներ	1099,972.—
Վճարելի մուրհակներ	1,340.323 95
Պահեստի տրուած դրամ	1234,432.35
Ընթացիկ հաշիւներ	6,996,419.09
Վճարելի շահաբաժին	280,687.91
Պահեստի դրամ	770,484.93
Զանազանք	290,330.69
Օսմ. ոսկի	23,012,650.92

Այս ցուցակը վաւերական է

Տնօրէն — Ընդհ. Տնօրէն

Կ ՕՊՈՒԱՆՕ — ՀԱՄԻԼԹԸՆ ԼԱՆԿ

Կը փափաքի՞ք հարսանեաց փայլը աւելցընող ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ, ԵԹԷ ԱՅՈ՛ ՀԱՃԵՑԷՔ ԴԻՄԵԼ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆԻ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՄԱՀՄՈՒՏ—ՓԱՇԱ

ԳԱՄՕՆՍՕ ԽԱՆԻ ՏԱԿ Թ. 86

ուր մեծ խնամքով կը պատրաստուին ամէն տեսակ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄԵՐ գերադասելի գիներով։

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ մկրտութեան հագուստներ, հարսանեկան քօղքեր, կոլանդներ, գլխարկի ծաղիկ փետուր, էկրէղ, աերեւ, պոռոէ, սանթէլ, քորոէլա, բասմանըրի, ֆիշու, քորսէ եւլն. որոնք կը վաճառուին

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ
ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ 50—33

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը, որ հանդերձեղէնաց վաճառատուներուն էն հինը եւ էն նշանաւորն եղած է, բնաւ իր անունն եւ տեղը փոխած չէ, եւ իր տէրը Գ. Էրմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ա՛լ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով եւ վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուները Գ. Էրմէնեան եւ Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո եւ է յարաբերութիւն եւ կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

որ Մուրճանդակի մէջ ասկէ առաջ իբր թերթօն հրատարակուած է Թարգմանութեամբ Կարապետ Էֆ. Իւթիւճեանի, գրքի ձեւով հրատարակուած ըլլալով կը ծախուի Մուրճանդակի տպարանին մէջ։

ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

ԱՏԼԱՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (ԼԻՄԻԴԸՏ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1808ԻՆ

ՃՈՐՃ Գ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1000000
ՀԱՏՈՒՑՈՒԱԾ ՎՆԱՍՆԵՐ » » 15000000

Յիշեալ ընկերութիւնը չահաւոր պայմաններով և գիներով կ'ապահովագրէ ամէն կարգի չենք հրդեհի դէմ։

ՎՆԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԱՏԵՆ ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՓՈՅԹԵՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Դեր-գործակալ — Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալ
ՆԻՔՈԼԱ ԺՈՐԺԻԱՏԻՍ — ՃՈՐՃ ԿԷԹԸՐԱԼ

Գրասենեակ.— ՊՈԼԻՍ, ՔՈՃԱՄԱՆ ՕՂԼՕՒ ԽԱՆ, ԹԻՒ 13

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՑԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Գահճէգաբու, Ճէլալ Պէյ խանի կից, թիւ 1.

Ջիֆթէ Սըբլէր մաղազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ եւ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ եւ կարծր լօսթիկ (քաուչուկ) սաարկաներ, աճուկի կապիչներ (ֆօթբէ դուշը). տեսակ տեսակ գրեխներ (շէրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսքոփ), փոքր եւ մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

1900Ի ԲԱՐԻԶԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ — ԹԵԹԵՒՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ [illegible] ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

ՆԻՈՒ-ՀՈՄ

Ստացած է մեծ մրցանակը (Hors concours) եւ արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի եղած է։ Այս մեքենաները ամէն կերպով միւսներէն գերազանց են։ Մեքենաներու գործածութեան կերպը ձրի կ'ուսուցուին եւ նորոգութիւնները ձրի կը կատարուին։

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ՝ ԱՄԱՏԷՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ.— Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Համիտիյէ Ճատտէսի թիւ 7.
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ.— Իզմիտ, Սիլիվրիի, Աֆիոն-Գարահիսարի եւլն. մէջ։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԸՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1809ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	14,732,680	» »
1900ի հասոյթը	3,067,923	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,698,299	» »
1900ի հասոյթը	1,233,070	» »

Այս ընկերութիւնք հաւաքաբար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հոկայ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնները կ'ընդունին չենքերու, կարասեաց, վաճառքի եւն. ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ, ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ, ՔԱՆ ՈՐ ԵՒԻՑԷ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ

Միայն պէտք հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՎԵՑ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. ոսկի կ'անցնի.

ՄԱՐԻԹԱՅՄ — MARITIME INSURANCE Co.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000

Այս ընկերութիւնն ես ցեցնուկց եւ ամաքատանուց մէջ բեռցուած ապրանքներն և գրամնծրարներն ինչպէս նաև ամենուրեք ծովագնացութեան կապահովագրէ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Ց. ՍԵՐՐՈՒԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԵՀՄԵՏ ԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 22

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. Իւքազով արտօնեալ։
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ։
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37։
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ։

1898 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին	34,775,462	ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333	»
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի	164,172,000	»

Քննիչ Ընկերութեան յԱրեւել.
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա Քարաքէօյ
(Մուտքը նոր փողոց)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ՐԷՊՊԷՆ

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու եւ Եւրոպայի մէջ սեզմանաւորական, առեւտրական եւ դատական գործեր ունեցող անձերէ անոնք որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ինչ վիճակի մէջ են, 30 ղշ.ի դրոշմաթուղթ թող ղրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻՋՋԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ ԷՖ.ի գրասենեակը, եւ անմիջապէս իրենց ո եւ է հարցումին պատասխանը կը ղրկուի։ Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ալ ղրկեն։

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԳԻՐՔ ՄԸ

Մխիթար Աբբայի տպած հին Աստուածաշունչէն, որ ծանօթ է իր հնագիտական արժէքովը, գեղեցիկ պատկերներովը եւ ընտիր տպագրութեամբը, եւ այժմ բոլորովին սպառած ըլլալուն համար 5—600 ֆր.ի կը ծախուի Մխիթարեաններուն կողմէ նէթէ գտնուի, օրինակ մը ի վաճառ հանուած է բաղդատաբար աժան գնով մը։ Փափաքողները կրնան դիմել խմբագրատունս։ 10—5

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն, պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թ. 25։

Այս վաճառատան տէրը եւ հիմնադիրը Արտակ Մօսիկեան՝ իր ստղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը եւ համակրութիւնը գրաւած ըլլալով. յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ իր այս ձեռնարկին մէջ։ Հրապարակին վրայ եւ ոչ մէկ վաճառատան մէջ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է եւ պաշտօն ունի հսկել հանդերձներու լաւ պատրաստութեան. Գիներու մասին գաղափար մը այն ատեն միայն կարելի է ունենալ մարդ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.—Մեր հագուստը Հաճի Շահին վաճառատունէն առինք։ = Ո՛ւֆ, ո՛վ պիտի եղէ 69 ոտք սանդուղներէ վեր։ Ո՛վ պիտի հոգնի մինչեւ հոն։ —Ի՞նչ. չէ՞ք գիտեր, աշխարհ իմացաւ թէ Հաճի Շահին՝ խանին վերնայարկէն վար իջաւ իր յաճախորդներուն դիւրութեան համար, եւ այժմ կը գտնուի Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թիւ 25 վաճառատունը։ Մարդը աժան հագուստ ծախելու հռչակութեններն բռնուած չհամարձակեցաւ ուրիշներու նման սուղ և ծանր վարձքերու բեռան տակ մնալ։ Երկու տարի աժան վաճառատուն փնտռեց, փնտռեց, փնտռեց եւ վերջապէս գտաւ.... Հետեւաբար յաճախորդները թէ՛ դիւրաւ պիտի գտնեն զինքը եւ թէ միեւնոյն աժան գիներով հագուստ պիտի հագնին։ Անշուշտ գիտէք թէ հրապարակին վրայ միայն Հաճի Շահինն է որ ընկեր չունի, եւ աժան ծախելուն մեծ պատճառը սա է որ չահուծը ընկերներուն մէջ չի բաժներ։ Զինքը ճանչող եւ իրեն համակրողները գիտեն որ անձնական ծախքը այնքան չափաւոր է որ գոհ սրտով Ալլահ պէրէքէթ վէրսին կ'ըսէ, եւ փառք կուտայ....

—Ուրեմն երթանք Հաճի Շահինէն առնենք մեր հագուստը եւ մեր բարեկամաց ալ յանձնարարենք։

Կիրակի օրերը բաց է վաճառատունը։— Մեկ բիւր 2 ղշ. —Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ամբողջապէս վճարեալ

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ, Հալաճեան խան, Գարաքէօյ, Կամուրջին մօտ, Դեր. Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը, Սուլթան-Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն, Փոխատուութիւն կ'ընէ արժեթուղթերու վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժեթուղթերու.—Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ.—Գործոյ հրամաններ կը կատարէ։— Կտրոններ կը վճարէ։— Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, ոռոշեալ պայմաններով.—Արժեթուղթեր կ'ապահովէ։— Դրամ կ'ընդունի Ջեբի հաշուով.—ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։—Առեւտրական տոմսերու, բնանգրերու եւ փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր.—Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։—Ապրանք կ'ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ պարզ մթերոցէք ստանալով, եւ կամ յանձնակատարութեամբ՝ Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար։

"ՄՈՒՐՃԱՆԴԱԿ Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ"

Կը տպուին ամէն տեսակ Տաճկերէն, Հայերէն եւ Գաղղիերէն գիրքեր, տետրակներ, մահազդներ, նամակի գլուխներ եւ կը կատարուին ուրիշ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, գերադասելի պայմաններով։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, թերթը առաւօտները ելլելուն համար։

"ՄՈՒՐՃԱՆԴԱԿ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [18]

ԷՄԻԼ ՌԻՇԲՈՒՐ

ԿՆՈՋ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ Ա.

ՎԱԼԱՆԹԻՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Է.

ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԻ ՄԸ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Տիկին կոմսուհի,

«Պ. կոմս տը Վալմոն՝ ձեր թոռը՝ խենդի նման սիրահարած է Վալանթին Մերսոն անուն գեղատի աղջկան մը, հօրմէ ու մօրմէ որբ, որ իր գրաւիչ գեղեցկութենէն ուրիշ բան չունի։ Պ. տը Վալմոն կը կարծէ թէ ինքն ալ կը սիրուի անկէ, եւ կուրօրէն որոշած է ամուսնանալ Օր. Մերսոնի հետ։

«Եթէ այս բանը տեղի ունենայ, տիկին կոմսուհի, ձեր թոռան համար անդարմանելի դժբաղդութիւն մը պիտի ըլլայ, որովհետեւ այդ աղջիկը չունի ոչ մէկ այն ձիրքերէն, զորս իրաւունք ունի իր կնոջմէն պահանջել Պ. տը Վալմոնի նման մէկը։

«Այս մանրամասնութիւնները ձեզի հաղորդող անձը վստահ է թէ Պ. կոմսը չէ սիրուած։ Ինքը կը կարծէ թէ կը սիրուի. սակայն կը խաբուի՛ եւ գեղատի աղջիկը կը ծաղրէ զինքը։ Օր. Մերսոն միայն կը մտածէ ձեր թոռան գեղեցիկ անունին եւ անոր հարստութեան ու դիրքին տիրանալ։

«Խնդիրը ձեզի կը հաղորդեմ իբր պարագ մը, տիկին կոմսուհի, եւ այժմ ձեզի կը մնայ կոմս տը Վալմոնի երջանկութեան վրայ խորհելու հոգը, ինչ որ կը պահանջեն արդէն անոր մասին ձեր զգացած մայրական գորովն ու երկար փորձառութիւնը։

«Մասնաւոր պատճառներով, զորս առ այժմ չեմ կրնար ձեզ հաղորդել, կը ծածկեմ անունս, բայց սաչափ մը ըսեմ թէ ձեր թոռան երջանկութեան եւ ձեր գերդաստանին պատւոյն ջերմապէս փափաքող մըն եմ։

«Պատիւ ունիմ, տիկին կոմսուհի, ձեր հաւատարիմ ծառան ըլլալու։

«ԱՆԾԱՆՕԹ ՄԸ»

Այս նամակը աւարտելէ, պահարանի մը մէջ դնելէ եւ անոր վրան ալ պառաւ կոմսուհիին հասցէն գրելէ ետքը, Պառօնուհին տը Կասի մէկ քանի վայրկեան վարանեցաւ. կը զգար թէ ըրածը խիստ վատ բան մըն էր, սակայն իր կրած նախանձէն դրդուած ուզեց ամէն միջոց ի գործ դնելով զատել իրարմէ մայր կոմսն ու Վալանթինը. հետեւաբար որոշեց իր գէշ արարքը ամբողջացնել։

—Ամէն բանէ առաջ, ըսաւ Պառօնուհին ինքնիրեն՝ իր արարքը արդարացնելու համար, ճշմարտութիւնը միայն կ'ըսեմ։ Չեմ ուզեր որ Վալանթին ամուսնանայ կոմս տը Վալմոնի հետ։ Ո՛վ որ արգիլենք մը ձեռք բերել կ'ուզէ, անոր հասնելու միջոցներն ալ կ'ուզէ։

Պառօնուհին ա՛լ չէր վարաներ։ Նամակը կուրծքը խօթեց, գլխարկը դրաւ եւ սենեակէն դուրս ելաւ։

Վալանթին եւ սենեկապանուհին տակաւին չէին վերադարձած։

—Մինչեւ նամակատուն երթալու ժամանակ ունիմ, մինչեւ Պառօնուհին՝ որ նամակը ռուէ սպասաւորի յանձնել չուզելով կը փափաքէր իր գործը անձամբ տեսնել։

Տիկին տը Կասիի բացակայութիւնը երկար չտեւեց։ Դեռ պատի կինը արդէն պարանք դարձած, գլխարկն հանած եւ փոքր սրահին մէջ տեղաւորուած էր, երբ Վալանթին եւ սենեկապանուհին վերադարձան կառքով։

Զ.

ԽՂՃԻ ԽԱՅԹԸ

Ճաշէն առաջ Վալանթին ուրախ զուարթ պատմեց պառօնի ատեն իր բոլոր տեսածները։ Մանկամարդ աղջիկը զուարթ երեւոյթ մը առած էր մաքուր օդը շնչելով, եւ գլխու թեթեւ ցաւն ու պառօնն ալ անցած էին։

Տիկին տը Կասի տակաւին բառ մը իսկ Վալանթինի չէր ըսած Պ. Պարէյթի այցելութեան վրայ։ Կը սպասէր, պատեհ առիթ մը կը սպասէր։

Սեղանին վրայ երկու կիները չնչին նիւթերու վրայ խօսակցեցան։ Երբ ճաշը վերջացաւ, տիկին տը Կասի Վալանթինի թեւը մտնելով լուրջ ու քիչ մըն ալ հեգնոտ ձայնով մը ըսաւ.

—Եկուր, սիրելիս, հետդ քիչ մը տեսակցիլ կ'ուզեմ լուրջ կերպով։

Վալանթին սարսռալով հարցուց.

—Լո՞ւրջ կերպով։

—Այո՛, սիրելիս, ինչո՞ւ կը զարմանաս։

—Բայց ի՞նչ պիտի ըսէք ինծի։

—Հիմայ կը հասկնաս։

—Այնքան լուրջ են խօսուն երեւոյթ մը առած էք որ...

—Պարապն այդպէս կը բերէ։

—Ա՛հ, բայց գիտէ՞ք, այժմէն իսկ մտահոգ ըլլալ կը սկսիմ։

—Հանդարտէ, սիրելիս, ինչ որ պիտի ըսեմ քեզ, մտահոգութիւն պատճառելու ընութիւն չունի։

—Երթանք ուրեմն, ըսաւ Վալանթին խընդալով։

Պառօնուհին մեղմիկ իր հետ քաշելով մանկամարդ աղջիկը փոքր սրահը տարաւ, ուր երկու կիները քով քովի նստան։

Վալանթին տեսնելով որ Պառօնուհին կը լռէր, մեղմիկ մը ըսաւ.

—Շատ անհամբեր եմ ու կը փափաքիմ ժամ առաջ լսել ձեր ըսելիքները։

—Սիրունիկս, կ'ուզեմ քեզ ըսել թէ այսօր քու բացակայութեանդ այցելութիւն մը ընդունեցի։

—Զարմանալու ինչ կայ հոս։

—Ճիշդ է, բայց գուշակէ նայիմ թէ ո՛վ եկաւ։

—Ինչպէ՞ս կրնամ գիտնալ, դուք չատ մարդ կ'ընդունիք։

—Այդ ալ ճիշդ է։ Լաւ ուրեմն Պ. Պարէյթի այցելութիւնը ընդունեցի։

—Ա՛հ, կը մեկնի՞ արդեօք վաղը։

—Ա՛հ, ոչ վաղը, 15 կամ 20 օրէն։

—Ըսել է հրաժեշտի այցելութիւն համար չեկաւ։

Թարգ. ՊՕՂՈՍ ՁԻՒՁԷՔՃԵԱՆ

(Շարունակելի)